

Organisten gezocht: hoe kerkelijke gemeenten nieuwe wegen vinden

In veel kerkelijke gemeenten is het een herkenbaar en nijpend probleem: het aantal beschikbare organisten loopt terug, terwijl de liturgie blijft vragen om muzikale begeleiding. Waar vroeger eigen gemeenteleden vanzelfsprekend speelden, vraagt de huidige situatie om nieuwe oplossingen, creativiteit en samenwerking, binnen én buiten de eigen kerkmuren.

TEKST NICO DE JONG BEELD VKB

Breder kijken

De eerste stap voor gemeenten die zonder organist dreigen te raken, is het verbreden van de zoektocht. Wie uitsluitend binnen de eigen gemeente kijkt, vist vaak in een lege vijver. In de praktijk blijkt dat er regionaal nog verrassend veel organisten actief zijn, die best bereid zijn om incidenteel bij te springen. Contact zoeken met buurgemeenten, classes en regionale netwerken levert vaak meer op dan een algemene oproep.

Daarnaast zijn bestaande netwerken waardevol en soms onderbenut. Organistenverenigingen, kerkmuziekplatforms en landelijke initiatieven helpen om vraag en aanbod bij elkaar te brengen, bijvoorbeeld via online netwerken. In dit verband is het bemoedigend dat de KVOK (Koninklijke Vereniging van Organisten en Kerkmusici) van plan is om hier een actieve rol te gaan spelen. Gedacht wordt aan een soort database waar vraag en aanbod van organisten bij openstaande diensten bij elkaar komen. Zo'n centraal

punt kan de zichtbaarheid en verbinding aanzienlijk versterken. De vorm en precieze inhoud zijn nog onderwerp van gesprek en onderzoek. Het streven is om dit per 1 januari 2027 te gaan opstarten.

Flexibel denken

Een belangrijke succesfactor is flexibiliteit. De tijd van de vaste wekelijkse organist ligt in veel gemeenten achter ons. Door te werken met een poule van meerdere organisten die elk één of enkele zondagen per maand spelen, wordt de belasting verlaagd en de bereidheid vergroot. Ook combinaties met piano of andere instrumenten kunnen helpen om de muzikale continuïteit te waarborgen.

Financiën spelen eveneens een rol. Waar kerkmuziek eerder vaak vrijwillig werd verzorgd, is het tegenwoordig realistischer om een passende vergoeding aan te bieden. Heldere afspraken over vergoeding en reiskosten maken een gemeente

aantrekkelijker voor externe musici en voorkomt misverstanden. Denk hierbij ook aan de regeling Kerkmusici (zie *Kerkbeheer* #1 2026, pagina 32-33).

Investeren in opleiding en betrekken van jonge musici

Voor de langere termijn is investeren in opleiding essentieel. Binnen gemeenten zijn soms pianisten of muzikaal begaafde leden aanwezig die met begeleiding en lessen kunnen doorgroeien naar orgelbegeleiding. Door hierin te investeren, bouwt een gemeente aan haar eigen toekomst. Dit kan bijvoorbeeld met de Praktijkcursus Amateur Kerkmusicus van de Protestantse kerk, waarvan in september een nieuw orientatiejaar start (meer informatie: www.protestantsekerk.nl/nieuws/praktijkcursus-kerkmuziek-start-nieuw-orientatiejaar/).

Daarbij verdient het betrekken van jonge musici speciale aandacht. Jong talent komt niet vanzelf, maar wil zich vaak wel inzetten, mits de drempel laag genoeg is. Actief contact met muziekscholen, docenten en conservatoria helpt om studenten te vinden die praktijkervaring zoeken. Door klein te beginnen, bijvoorbeeld met het begeleiden van één lied of samen met een ervaren organist, groeit het vertrouwen. Een waardevolle en vaak onderschatte mogelijkheid is het beschikbaar stellen van het kerkorgel voor studie en oefening. Voor

veel studenten is toegang tot een goed instrument niet vanzelfsprekend. Door hen die ruimte te bieden, ontstaat een natuurlijke band met de kerk en wordt de stap naar het begeleiden van diensten kleiner. Goede begeleiding, duidelijke afspraken en een passende vergoeding versterken deze betrokkenheid. Zo kan een gemeente niet alleen gebruikmaken van jong talent, maar ook bijdragen aan de ontwikkeling ervan.

Interkerkelijke samenwerking

Ook interkerkelijke samenwerking biedt perspectief. Door organisten te delen of diensten op elkaar af te stemmen, kan schaarse capaciteit efficiënter worden ingezet. Dat vraagt soms organisatorische aanpassingen, maar levert op termijn stabiliteit op.

Uiteindelijk vraagt het vraagstuk rond organisten om een combinatie van praktische oplossingen en een open houding. Gemeenten die bereid zijn om samen te werken, te investeren en flexibel te denken, blijken het best in staat om ook in deze tijd hun eredienst muzikaal te blijven ondersteunen.

